

פ' לך לך תש"ע

1 ספר בראשית פרק יא

חיים ועיקר החיים תמצא בך ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל. זאת הוא החיים, וע"ז נאמר במדרש מי הוא בעל הבירה הציץ עליו בעל הבירה וכפי הנראה ה' לו לכתוב הציץ עלי ולא עלי אך בראות א"א ע"ה את עסק דור הפלגה זאת יקרא בשם בירה דולקת כי ה' בעיניו לפלא מאד והרעים בנפשו מי ברא אלה הציץ עליו בעל הבירה היינו שהשיב לו הקב"ה הלא תראה בעצמך כי לכל העולם לא יקשה ואין אחד מהם שם על לב לאמר מי עשה זאת ואך בעיניך יפלא, ומהרעמות לבך תוכל לשער אשר בוודאי נמצא בורא הסובל כל עלמין וממלא כל עלמין והוא העיר לבך ונפשך לזה, וזה לשון עליו היינו על קושייתו שזה בעצמו הוא תירץ מספיק לפניו:

עוד במדרש ראה בירה דולקת התחיל לשאול תאמר שהבירה הזאת בלי מנהיג הציץ עליו בעל הבירה כו', הענין בזה כי כאשר התחיל א"א להתבונן בהשינויים אשר חליפות עברו על העולם בדור המבול ובדור הפלגה אז בא להרעיש בלבו להבין מי ברא אלה, והשיבו הקב"ה לא כאלה חלק יעקב כי דרך או"ה כשוראין איזה שינוי בהנהגה אזי יתחילו לשוב מדרכם וירצו להבין, אבל כשהעולם מתנהג עפ"י דרך הטבע אז אין מהם שם על לב להבין, כי זאת אינם מאמינים בהש"י אשר גם דרך הטבע היא בידו בכל רגע ובלעדו אין שום דבר שולט. אבל חלק יעקב לא כאלה כי יוצר הכל הוא היינו שישראל מאמינים שולוא שהש"י סובל העולם לא נתקיימה אף רגע, וזה כשרצה אאע"ה להשיג את בוראו עפ"י שינוי הטבע אמר לו הקב"ה לך לך היינו לחלק יעקב שתכיר אף בדרך הטבע את גדולות הש"י:

(א) ויהי כל הארץ שפה אחת ודבָרִים אֶחָדִים: (ב) ויהי בְּנִסְעָם מִקֵּדָם וַיִּמְצְאוּ בְקֶעָה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וַיִּשְׁבוּ שָׁם: (ג) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הֲבֵה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָה וְתִהְיֶה לָּהֶם הַלְּבָנָה לְאֶבֶן וְהַחֲמֵר הִיָּה לָּהֶם לְחֵמֶר: (ד) וַיֹּאמְרוּ הֲבֵה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוֹ בְּשֵׁמִים וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם פֶּן נִפּוֹץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ: (ה) וַיִּרְדַּ וַיְדוֹד לְרֵאת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: (ו) וַיֹּאמֶר יְדוֹד הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפְהָ אֶחָת לְכֻלָּם וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצֵר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: (ז) הֲבֵה נִרְדֶּה וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתָם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שְׁפַת רֵעֵהוּ: (ח) וַיִּפֹּץ יְדוֹד אֹתָם מִשָּׁם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיַּחְדְּלוּ לְבַנֹּת הָעִיר: (ט) עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בְּבָבֶל כִּי שָׁם בָּלַל יְדוֹד שְׁפַת כָּל הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפְיָצָם יְדוֹד עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ: (י) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שֵׁם שָׁם בֶּן מֵאָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת אֶרְפַּכְשָׁד שְׁנַתִּים אַחַר הַמַּבּוּל:

2 מדרש רבה בראשית פרשה לח סימן נג

...נסביה ומסריה לנמרוד, א"ל נסגוד לנורא, א"ל אברהם ונסגוד למיא דמטפין נורא, א"ל נמרוד נסגוד למיא, א"ל אם כן נסגוד לעננא דטעין מיא, א"ל נסגוד לעננא א"ל אם כן נסגוד לרוחא דמבדר עננא, א"ל נסגוד לרוחא א"ל ונסגוד לבר אינשא דסביל רוחא, א"ל מילין את משתעי אני איני משתחוה אלא לאור, הרי אני משליכך בתוכי, ויבא אלוה שאתה משתחוה לו ויצילך הימנו...

3 מדרש רבה בראשית פרשה לט פסקה א

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' ר' יצחק פתח (תהלים מה) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם (שם) ויתאו המלך יפיך כי הוא אדוניך ויתאו המלך יפיך ליפותיך בעולם והשתחווי לו הוי ויאמר ה' אל אברם:

4 ספר מי השילוח - פרשת לך

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו', כתיב כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה כאשר התחיל אאע"ה התחיל לבקש ולחפש אחר שורש החיים שלו אחרי הבינו אשר כל חמדת עוה"ז לא יתכנו להקראות בשם חיים אמיתיים כי כל חמדת עוה"ז הוא רק להסיר טרדות והמניעות ואחרי אשר יתבטלו כל הטרדות מה יהי' גוף החיים אשר עליו נקראת העולם, ע"ז אמר לו הש"י לך לך היינו לעצמך כי באמת כל דברי עוה"ז לא יקראו בשם

5 ספר מי השילוח - פרשת תזריע

...והאומנם לפי פשיטא מה חידש יש באם מחדש בכל יום אז גם התחדשות יעשה הרגל לומה חידש יש, אך הענין בזה כי הש"י עושה מההרגל חידש שמתחדש ויבא פליאה בלב המיחלים לו על כל דבר לאמור מי ברא אלה, כמו אאע"ה שהי' העולם מתנהג כמה שנים קודם שבא אאע"ה לעולם, ולא הי' מי שישאל ויתפלא על הנהגתו ובלב אאע"ה הי' פליאה גדולה מאוד תאמר שהבירה בלי מנהיג מי הוא בעל הבירה, וכשראה הקב"ה כי שאלתו לא הי' כדרך מחקרי הטבע רק כי רצה באמת לדעת מי ברא אלה, כדי לעבוד אותו ועי"ז מאס כל תענוגי עו"ה אז הוצרך הש"י להתגלות לו ולהראותו כי הוא ית' הוא בעל הבירה... אברהם הכיר מעצמו שיש מנהיג בעולם, ואנחנו נוכל להכיר כאשר נישא דעתינו לאברהם להתבונן בדרכיו, כי התעוררת לב אברהם יתפלא בעיני כל מבין מדוע התעורר בלבו להרעיש ולהרעים לידע מי ברא את העולם ומלואה, וכמה אלפים נפשות היו קודם ולא עלה על לבם לשאול זאת, מזה התעוררת עצמו נוכל להבין כי יש בורא ומנהיג כי התשוקה שבא ללב אאע"ה ג"כ לא הי' רק ממה ששלח לו הש"י בלבו, כי באם אירע זאת בדרך הטבע מדוע לא אירע לכל העולם...

בכל השלימות ומשלים את כל החסרונות ואז הליץ עליו
בעל הבירה ואמר אני הוא בעל הבירה כדאי' במדרש
(שם) והוא שהשי"ת הראה לו שהוא הוא המשלים כל
החסרונות ולכן אמרו שהליץ עליו . ולכאורה מכראוי
כיה שיאמרו הליץ אליו חכן כוונת המדרש הוא שאמר
לו השי"ת לאאע"פ שעליו נבראה העולם והוא המקיים
את כל העולם כלו שע"ז המכוון ברא השי"ת את
העולם שירצו הברואים לידע מי ברא אלה ומי משפיע
כל הפונות . והראה השי"ת לא"א שכל דבר הוא
בהשגחה פרטית ולא כמו שהעכו"ם אומרים שהשי"ת
חלק נח להטבע והטבע שתוכג ותפעל בעצמה ולזה
קורין הם את שם ה' אלהא דאלהיא כדאיתא בש"ס
(מנחות ק"י) אבל לא כאלה חלק יעקב כי יולד הכל
הוא ויודעים שמצדדו יתברך לא ירים איש את ידו
ואת רגלו, ואף שנתן השי"ת נח ממשלה בכלכל מעלה
להיות מושלים בקרב חבל חכן באמת מנהיג השי"ת
אף בהטבע ובידו לשנות הטבע כפי שירצה וכל נח
ממשלה שיש להם הוא מפני שמכירים ויודעים שאין
להם שום נח מאלה לזה משפיע בהם השי"ת את זה
הנח וכענין דאיתא בזו"ק (פנחס רנ"ז) אל סכיד
עליה וכו'. וא"א היה הראשון שנתגלה לו זאת שכל
הטבעה בעולם הוא בהשגחה פרטית מהשי"ת וזה הוא

בראשית ליינר, יעקב בן מרדכי יוסף עמוד מס 152 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

לארץ בגשמי החתונה . והענין שלא נכתב נסיון אור
כשדים בתורה הוא כי מה שעמד בזה הנסיון לא היה
ע"י השגחה בראשית רק על פי שכל שהוא חוץ מד"ס (וכמש"ג
במי השלוח חלק שני) ומסירים נפשם בכבשן האש היה מפני
שהשי"ת בדעתו ממ"ז אש נמלא מנהיג בעולם שברא
בני אדם שיגדילו שמו הגדול ושיחגלו כבודו ית' ע"י
מה טוב הוא שאמסור א"ע בעבור כבוד שמו הגדול
ומובן אני מלדי למסור את נפשי עליו . ואם עולם
כמנהגו נוסג וח"ו אין מי שמנהיג אוי למי לי חיים
כאלה שכל חיותו בהם שצעים שנה . והנה אף האומות
אומרים שיש מנהיג חכן שזה העולם הוא אללו כאנג
ואינו רואה בכבוד שהברואים יכבדוהו והוא כי כל אחד
אומר לפי שראו כמו שהעכו"ם הם רק אגב ומקרה
כן הם אומרים על כל ההנהגה וזה הוא שאומר הכסוב
כפי אונך להטות אונן להעומק שכן בכל דבר נמלא בעומק
ד"ת ולכן לא נכתב בתורה נסיון אור כשדים מפני
שעמידתו בזה הנסיון לא היה בראשית רק בדרך ארץ
שקדמה לתורה וכו' הפרשה מחיל לדבר בראשית חה
הוא לך לך להביט אל העומק שבעומק אין דבר כ"א
ד"ת . ואע"פ לגוי גדול ואברכה היינו שאין לך ברעם

בראשית ליינר, יעקב בן מרדכי יוסף עמוד מס 152 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

(ב) ויאמר ה' אל אברהם לך וגו' אל הארץ
אשר ארריך . (ישעיה מד) כי אלק מים
על למא ונולדים על יבשה כן אונק רוחי על זרעך
וברכתי על אלאחך . הכתוב הזה מדבר באבינו אברהם
ע"פ שלמאס נפשו חמיד ולפס וקופ ונפשו שוקק
לידע מי הוא אשר ברא כל זאת והתפלא על הדורות
הראשונים שחגדו ונמחו מן העולם באפס חקיה
חמה ע"ז הלא השי"ת ברא את העולם בחסדו וחפץ
בהיות עולם וא"כ מהיכן נקח זאת שימלאו בעולם
דעות משובשות כאלה עד שיגרם להם שיאבדו מן
העולם מי הוא בעל הבירה המנהיג כל זאת ואז הליץ
עליו בעל הבירה וכדאיתא במדרש לך (רבה לט)
התפלא ואמר מי הוא בעל הבירה הליץ עליו בעל
הבירה וכו' . והענין שאמרו הליץ עליו ולא אליו .
רמוז לנו בזה שהשי"ת אמר לו שיעקר בריאת העולם
היה בשבילו ועליו יסמוכו שיוולד נפש אברהם אבינו
בעולם שעל ידו יתגלה כבוד מלכותו בעולם . וזה
דייק במדרש עליו היינו על תכונת יסודו של אברהם שהוא
יעורר הפליאה הזאת בעולם ועל התעוררות הזה העולם
קיים כדי שישאלו הברואים מי ברא אלה וכדאיתא

בראשית ליינר, יעקב בן מרדכי יוסף עמוד מס 139 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

(ג) ויאמר ה' אל אברהם וגו' . כתוב (חללים מה)
שמעתי בת וראי וכו' אונך ושכתי עמך
ובית אביך וגו' . בת היינו פלקודה האמלעית שכל
תקות האדם הוא לזאת הנקודה כדאיתא בזו"ק (ויקרא
דף רד ע"א) ורזא דמלה בכל אחר נקודה דאויבי עיקרא
דכלא איבו בת , והנה השי"ת הלפין באברהם נקודה

בראשית ליינר, יעקב בן מרדכי יוסף עמוד מס 151 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

של חשק שכל חשוקתו יהיה רק להשי"ת וזאת הנקודה
הלפין השי"ת עוד מקודם בריאת עולם מדור דור עד
שבה אאע"פ שמר השי"ת זאת הנקודה שלא תחלקל
בשטף הזדון של דורות הקודמים כי הוא היה עיקר
המכוון מבריאת עולם שעל ידו יתגלה כבוד מלכותו ית'
שכן היה הוא הראשון שהתפלא לידע מי הוא בעל
הבירה כדאיתא במדרש (לך רבה לט) והעמיק לידע
הנהגת העולם מי הוא המשפיע טובה ומתחלף עבד

בראשית ליינר, יעקב בן מרדכי יוסף עמוד מס 152 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה